

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Gfv.VII.30.078/2013/14.szám

A Kúria mint felülvizsgálati bíróság Dr. Lázár Dénes európai közösségi jogász által képviselt felperesnek dr. Szilágyi Gábor ügyvéd által képviselt I.r. és II.r. alperesek ellen jogalap nélküli gazdagodás iránt a Pesti Központi Kerületi Bíróságon 9.P.85.758/2012. számon indult és a Fővárosi Törvényszék 43.Pf.636.553/2012/7. számú jogerős közbenső ítéletével befejezett perében a jogerős közbenső ítélet ellen az alperesek részéről előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - nyilvános tárgyaláson - meghozta a következő

k ö z b e n s ő í t é l e t e t :

A Kúria a jogerős közbenső ítéletet azzal tartja fenn hatályában, hogy a felek között 2006. november 14-én létrejött kölcsönszerződést érvényessé nyilvánítja akként, hogy a szerződés részét képező devizavételi és -eladási árfolyam közötti eltérés, mint költség 1% (deviza-középárfolyamtól +/-0,5%).

A felek a felülvizsgálati eljárásban felmerült költségeiket maguk viselik.

Ez ellen a közbenső ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes mint adós az alperesekkel mint hitelezőkkel 2006. november 14-én közjegyzői okiratba foglalt lakossági, fogyasztási kölcsönszerződést kötött. A szerződés értelmében a kölcsön összege 12.000.000 Ft volt, amely összeg, valamint annak kamata és kezelési költsége, illetve a késedelmi kamata és egyéb költségei svájci frankban kerültek megállapításra. A kölcsön összegének devizában történt megállapítására a folyósítás napján érvényes, az I.r. alperes által alkalmazott devizavételi árfolyamon került sor.

A szerződésben rögzítették a felek, hogy az induló teljes hiteldíjmutató a szerződés aláírásakor évi 7,88 %. A fizetések más devizanemre átszámításánál figyelembe vett, az I. r. alperes által alkalmazott devizavételi és -eladási árfolyam érvényességének napja 2006. november 13-a volt.

A szerződés 3.1. pontja a kölcsön futamidejét 168 hónapban állapította meg, a törlesztés kezdetét pedig a kölcsönösszeg folyósítását követő hónap 4. napjában. A III/2. pont értelmében a tőke és a hiteldíj (kamat, kezelési költség) havonta minden hónap 4. napján esedékes, egyenletes törlesztéssel. Az egyes fizetendő törlesztőrészek forint összegét a hitelezők az általuk alkalmazott, az esedékesség napját megelőző napon érvényes devizaeladási árfolyam alapján határozták meg. Rögzítésre került a szerződés aláírásakor hatályos törlesztőrészlet összege, amely 727 svájci frank volt.

Az alperesek 2006. november 21-én a felperesnek 11.784.001 Ft kölcsönösszeget utaltak át a szerződés alapján, a felperes 2011. december 31-ig összesen 16.675.370 Ft-ot fizetett vissza az alpereseknek.

A felperes keresetében egyetemlegesen kérte kötelezni az alpereseket 4.891.369 Ft és annak járulékai megfizetésére a Ptk. 361. §-a alapján. Elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a szerződésben előírt költségek nem váltak annak részévé, mivel az alperesek nem tettek eleget a betéti kamat, az értékpapírok hozama és a teljes hiteldíjmutató számításáról és közzétételéről szóló 41/1997. (III.5.) Korm. rendelet (THM rendelet) 8. § (3) bekezdése, illetve 12. § g) pontja szerinti tájékoztatási kötelezettségüknek, ezért ezen költségek követelésére nem váltak jogosulttá. Másodlagosan arra hivatkozott, hogy a szerződés a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján semmis, mivel a kölcsönszerződés nem tartalmazza az ügyleti kamat mértékét, az árfolyamrés mértékét, valamint a kezelési költség számításának módját. Harmadsorban hivatkozott arra, hogy a megtámadás folytán a Ptk. 205. § (3) bekezdése és 210. § (1) bekezdése alapján érvénytelen a perbeli kölcsönszerződés, mivel az alperesek nem

tájékoztatatták őt a szerződéskötés körében minden lényeges körülményről, így különösen arról, hogy a szerződés aláírásakor már tudták, miszerint az ügyleti kamat mértékét a szerződés aláírását követő naptól kezdve megemelik.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték. Álláspontjuk szerint a szerződés érvényesen jött létre, az nem semmis, illetve a megtámadás következtében sem vált érvénytelenné, az alperesek a felperest a szerződéssel kapcsolatos valamennyi költségről tájékoztatták. A kamat megemelése, a költségszámítás módja a szerződés részévé vált üzletszabályzat alapján történt, melynek átvételét a felperes aláírásával igazolta.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Megítélése szerint a felperes nem csatolt olyan bizonyítékot, illetve nem terjesztett elő arra nézve bizonyítási indítványt, hogy a szerződésben található THM nem felelt meg a THM rendelet 8. § (1) bekezdésének. A felperes által megfizetett valamennyi költség a szerződésen alapult, melyek közül nem volt olyan, amely a THM rendelet 12. § f) pontja alapján ne vált volna a szerződés részévé. Álláspontja szerint a szerződés a felperes által megjelölt egyetlen okból sem érvénytelen, az megfelel a felperes által hivatkozott jogszabályi rendelkezéseknek.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét közbenső ítéletnek tekintette, azt saját közbenső ítéletével megváltoztatta és megállapította, hogy a felek által 2006. november 14-én kötött kölcsönszerződés érvénytelen. A fellebbezés indokaira tekintettel arra hivatkozott: a felperes által érvénytelenségi okként megjelölt, a Ptk. 205. § (3) bekezdésében foglalt együttműködési kötelezettség megszegése még bizonyítottság esetén sem eredményezi a perbeli szerződés érvénytelenségét. Ilyen jogkövetkezményt a THM rendelet 12. § g) pontja sem tartalmaz. A THM rendelet 8. § (3) bekezdése a szerződés teljesítésének időszakára vonatkozik, melyet ezért a szerződés létrejötte, érvényessége körében nem lehet vizsgálni. Figyelemmel azonban arra, hogy a felperes érvénytelenségi okként a Hpt. 213. § (1) bekezdésére is hivatkozott, ezért a másodfokú bíróság a Ptk. 234. § (1) bekezdése alapján vizsgálta ezen semmisségi okot.

A Hpt. 212. §-a értelmében a lakossági kölcsönszerződésnek tartalmaznia kell a külön jogszabály alapján megállapított éves százaléokban kifejezett teljes hiteldíjmutatót. A THM gyakorlati célja az egyes pénzintézetek különböző ajánlatainak összehasonlítása, illetve a kölcsönt felvevő megfelelő tájékoztatása. Deviza alapú kölcsönök esetén az induló THM meghatározásakor a kölcsönvevő által teljesített fizetéseket forintban kell számításba venni, az átszámításnál figyelembe vett

devizaárfolyam érvényességének napját a szerződésnek tartalmaznia kell.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint a periratok tartalma alapján nem lehetett feltárni, hogy a perbeli szerződésben feltüntetett 7,88 %-os induló THM milyen számítás eredménye volt. Ezt a szerződés megkötésekor hatályban volt THM rendelet 5. számú mellékletében rögzített képlet alapján kellett kiszámítani, mely számításhoz elengedhetetlen a hitel felvételével összefüggő költségek ismerete. A rendelkezésre álló iratok nem tartalmazzák, hogy a THM számítására pontosan milyen költségek figyelembevételével került sor és azt sem, hogy a devizavételi és -eladási árfolyam különbözetét magukban foglalják-e. Figyelemmel arra, hogy az alperesek a másodfokú tárgyaláson úgy nyilatkoztak, az induló THM számítására az árfolyamrésből adódó költségek figyelembevétele mellett került sor, mely állítást a felperes sem cáfolta, azt a másodfokú bíróság a Pp. 163. § (2) bekezdése alapján valónak fogadta el.

A másodfokú bíróság a THM számítás előkérdésének tekintette, hogy a devizavételi és -eladási árfolyam között jelentkező különbözetet (amit árfolyamrésnek jelölt) költségnek kell-e tekinteni, amelyet a hivatkozott jogszabályi rendelkezések alapján a szerződésnek, illetve a THM-nek tartalmaznia kell. Megítélése szerint, mivel a kölcsön összege devizában rögzített, de annak folyósítása és törlesztése forintban történt, ezért a deviza átváltásból eredő többletfizetési kötelezettség teljes egészében a kölcsönvevőre hárul, olyan költségként jelentkezik, amely a kölcsön felvételével merült fel, s amely a hitelező részére visszafizetendő összeget növelte. A Hpt. értelmében a hiteldíjnak minden, a kölcsön felhasználásával kapcsolatban fizetendő költséget tartalmaznia kell, nem tekinthető tehát kivételnek ez alól az általa árfolyamrésnek nevezett különbözetből eredő költség sem.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) és c) pontjainak együttes értelmezéséből az következik, hogy a c) pont a b) pontban rögzített feltételek részletezését tartalmazza. E jogszabályi rendelkezések célja a fogyasztók védelme azáltal, hogy kötelezően rendelkezésükre álljon minden olyan adat, amelyből ki tudják számolni a Ptk. 523. § (1) bekezdése szerinti szerződésszerű teljesítés esetén megfizetendő összeget. Ezek ismeretében tudják csak az adósok eldönteni, hogy képesek lesznek-e a szerződéses kötelezettségüknek eleget tenni, szerződésszerűen teljesíteni.

Utalt arra is, hogy a kölcsön folyósításával kapcsolatban a pénzintézet többfajta költséget is felszámíthat, azok pénzintézetenként is eltérőek lehetnek, ezért azok taxatív felsorolása a Hpt-ben nem lehetséges. Ebből következően nincs jelentősége annak a ténynek, hogy a Hpt. az árfolyamrés fogalmát nem használja, mivel mindig az egyedi szerződésben kell vizsgálni azt, hogy a konkrét esetben mi minősül a Hpt. szerinti költségnek. A perbeli szerződés II.1., 2., 3. alpontjai nem tesznek említést az

ügyleti kamaton és a kezelési költségen túli, a THM értékét meghatározó további költségekről, így az árfolyamrésből eredő költségről sem. Mindezek alapján a másodfokú bíróság közbenső ítéletével a perbeli kölcsönszerződésnek a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontján alapuló semmisségét állapította meg, utalva arra, hogy a kereseti követelésösszegezésének tekintetében az elsőfokú bíróságnak kell lefolytatnia a további eljárást a Ptk. 237. § (1) bekezdésére figyelemmel.

Felülvizsgálati kérelmükben az alperesek a jogerős közbenső ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérték. Álláspontjuk szerint a jogerős közbenső ítélet a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) és c) pontjaiba, valamint a Ptk. 239. § (1) és (2) bekezdéseibe ütköző módon jogszabálysértő. Arra hivatkoztak, hogy a másodfokú bíróság az ún. árfolyamrés jogszabálysértő módon minősítette a kölcsönszerződés költségeként, ezzel olyan fogalmat alkotott, illetve költséget hozott létre, amelyet sem jogszabály, sem a bírósági gyakorlat nem ismer. Véleményük szerint a THM rendelet az árfolyamrésnek a THM-re gyakorolt hatását nem a költségek között [8. § (1) bekezdés], hanem külön részben szabályozza [11/B. §], amiből az következik, hogy az nem költség, hanem speciális számítási mód. Az árfolyamrés megjelenik a THM-ben, de külön kimutatni nem kell, ilyen kötelezettséget egyetlen jogszabály sem tartalmaz. Az egyidejű devizavételi és -eladási árfolyamnak kizárólag a THM számítása során van jelentősége, ezen felül külön az árfolyamrés mint költséget nem kellett és nem is lehetett a THM számítása során figyelembe venni. A perbeli szerződés megfelelő pontossággal tartalmaz minden olyan költséget, amelyet a Hpt. 212. § (2) bekezdése, illetve 213. § (1) bekezdése előír.

Az alperesek vitatták azt, hogy a THM alkalmas lenne a különböző pénzügyi szolgáltatók hasonló célú termékeinek összehasonlítására, mivel a THM rendelet is azt az előírást tartalmazza, hogy vannak olyan költségek, amelyeket a THM-ben nem lehet feltüntetni. Álláspontjuk szerint a fogyasztók üzleti döntésüket nem a szerződésben feltüntetett terhek alapján hozzák meg. Az sem lehetett a Hpt. 213. §-ának a célja, hogy a fogyasztók a várható teljesítési kötelezettségüket ki tudják számolni, figyelemmel arra, hogy maga a jogszabály teszi lehetővé a pénzügyi szolgáltatók számára e körben az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét.

Utaltak arra is, hogy a perbeli szerződés I. pontja utolsó mondata meghatározta a kirovó árfolyamot, III.2. pont 2. és 3. bekezdése a lerovó árfolyamot, mely adatokat a szerződés részét képező üzletszabályzat is tartalmazta. Mindezek, valamint a jogerős közbenső ítélet azon megállapítása alapján, miszerint a THM tartalmazta az árfolyamrészt, a szerződés pedig a THM-et, megállapítható, hogy a szerződés az árfolyamrészt is tartalmazta.

Így amennyiben az árfolyamrést költségnek kell tekinteni, az alperesek akkor sem sértették meg a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) és c) pontjait.

Az alperesek arra is hivatkoztak, hogy az árfolyamrés a teljes szerződéses szolgáltatás csak nagyon kis hányadát érinti, ezért nyilvánvaló, hogy a felek azt az érvénytelen rész nélkül is megkötötték volna, illetve az az érvénytelen rész nélkül is teljesíthető. Azáltal, hogy a szerződéses szolgáltatás egészéhez viszonyított kis jelentőségű hiány miatt az egész szerződés semmisségét mondta ki a másodfokú bíróság, a Ptk. 239. § (1) és (2) bekezdésébe ütköző módon aránytalan jogkövetkezményt alkalmazott.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős közbenső ítélet hatályában fenntartását kérte. Álláspontja szerint - a felülvizsgálati kérelemre is figyelemmel - azt kell vizsgálni, hogy a perbeli szerződés tartalmazza-e a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján a szerződéssel kapcsolatos összes költséget. Költségnek az adós által viselt, a hiteljogviszonyhoz kapcsolódó szolgáltatásokért fizetett ellenszolgáltatásokat kell tekinteni. A Hpt. szóhasználatából, valamint a fogyasztói hitelre vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről szóló 87/102/EGK tanácsi irányelv (irányelv) 1. cikk (2) bekezdés d) pontjából következően az alperesek által végzett pénzváltási szolgáltatásért felszámított költség a kölcsönszerződés költségei közé tartozik. A pénzváltási szolgáltatás a kölcsönszerződés kötelező eleme volt, erről az alperesek tudtak, ezzel a bevétellel számoltak, ez a költségelem azonban a felperes számára nem volt látható. A Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjából az következik, hogy a perbeli lakossági kölcsönszerződés teljes terjedelmében semmis, mert a pénzváltási szolgáltatás költségét a szerződés nem tartalmazza.

A Legfőbb Ügyész a Kúria Pp. 274.§ (6) bekezdése alapján megküldött kérdéseire szakmai véleményében azt fejtette ki, hogy a peres felek között létrejött jogviszony lényeges elemeit részben a Ptk., részben a Hpt. szabályozza. A Ptk. 528. § (3) bekezdésére figyelemmel alkalmazandó, a Hpt. 209. § d) pontja, 217. § (2)-(4) bekezdései, 212. §-a és 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján az alperesek mint hitelezők, és a felperes mint adós a köztük létrejött szerződésben az ügyleti kamat fizetésének kötelezettsége mellett egyéb, az adóst terhelő fizetési kötelezettséget is megállapíthattak. A Hpt. alapján ezek alkalmazásának feltétele, hogy az üzletszabályzat és a felek között létrejött szerződés az ügyleti kamaton túli, Hpt-ben meghatározott fizetési kötelezettségeket egyértelműen tartalmazza.

A Legfőbb Ügyész utalt arra, hogy a költség közgazdaságtani értelemben relatív kategória. Ott kell és lehet számba venni, azaz elszámolni, akinél (amely tevékenységnél) felmerült. Jogi értelemben a költségnek nincs egységesen meghatározható fogalma.

Egyik legfontosabb jellemzője, hogy adott jogviszony tekintetében nem abszolút, hanem relatív kategória, mindig az adott jogviszonyban szereplő fél szempontjából értelmezhető és a fél adott jogügyletben elfoglalt pozíciójához rendelhető teher. A Hpt. szerződéskötéskor hatályos rendelkezései egységesek abból a szempontból, hogy a kölcsönért fizetendő költséget a hitelező érdekkörében felmerült költségek, illetve a hitelezőt a szerződés, vagy a jogszabályok alapján megillető hasznok szempontjából veszi számba, és nem az adós által a kölcsön megszerzéséhez és visszafizetéséhez kötődő valamennyi kiadás összességének tekinti. Meggyőződése szerint a költség alatt a Hpt. fogalomrendszerében - az elnevezésétől függetlenül - az adós szempontjából az olyan fizetési kötelezettséget kell tekinteni, amely megfelel a következő kritériumoknak: közvetlenül a hiteljogviszonyhoz kapcsolódik, a hitelezőnél merül fel, vagy őt illeti meg, vagy ha harmadik személyt illet, jogszabály, vagy szerződés alapján az adósra áthárítható, vagy neki kell viselnie.

A Legfőbb Ügyész álláspontja szerint a Hpt. és a THM rendelet egyes fizetési kötelezettségeket nevesítetten határoz meg, más fizetési kötelezettségeket pedig nem nevez meg, hanem a kölcsön felvételéhez kapcsolódó költség elnevezéssel gyűjtőfogalomként jelöl meg. Mivel a költség összetevőit a szerződéskötéskor hatályos jogszabályi rendelkezések taxatíven nem határozták meg, ezért a költség elemei sem határozhatók meg pontosan.

A Legfőbb Ügyész utalt arra is, hogy a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja nem a b) pontban szereplő semmisségi ok részletezése, ez utóbbi jogszabályi rendelkezést a THM rendelet 8. § (1) és (2) bekezdése fejti ki. A THM rendelet 8. § (1) bekezdése szerint ugyanis a hiteldíjmutató számításánál a belső kamatláb meghatározásához az ügyfél által - a THM rendelet 8. § (2) bekezdésében foglalt kivétellel - a hitel folyósításáig bezárólag fizetett összes költséggel csökkentett hitelösszeget kell figyelembe venni. Ehhez képest a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja a szerződéssel kapcsolatos összes költség, köztük a teljes hiteldíjmutató meghatározása során is értékelt, a törlesztőrészlet összetevőinek tekinthető elemek kötelező szerződésbe foglalását írja elő.

A Legfőbb Ügyész szerint a perbeli szerződés sajátossága, hogy a hitel folyósítása, nyilvántartása és a törlesztőrészletek elszámolása devizában, míg a kölcsön tényleges kifizetése és a törlesztőrészletek megfizetése forintban történt. A nyilvántartási pénznem és a tényleges fizetési pénznem eltérő pénznemben történő megállapítása miatt költség keletkezik akkor, amikor az egyik pénznemről a másik pénznemre történő átváltás megvalósul. Ez a költség azonban nem a hiteljogviszonyhoz, hanem egy másik pénzügyi művelethez kapcsolódó teher. Az adós ténylegesen - a fizetési kötelezettsége érdekében - két jogügyletet végzett: azzal, hogy a forintösszeget a törlesztés folyósítására szolgáló számlájára utalta, két megbízást adott a banknak, két jogügylet

lebonyolítására. Az egyik, az aktuális törlesztőrészlethez kapcsolódó deviza megszerzése (a forint átváltása devizára), a másik, a kölcsön törlesztőrészletének levonása. A devizakonverzióból adódó költség az első jogügyletbe kötődik, és ezért nem a kölcsön jogügylet része.

A Legfőbb Ügyész utalt arra, hogy adott pénzügyi intézmény devizavételi és -eladási árfolyamait saját üzletpolitikája, üzleti érdekei, valamint a kereslet-kínálati viszonyok befolyásolják. Ezért az árfolyamrés előre nem határozható meg, nem becsülhető, a változást előidéző feltételek sem rövid, sem hosszabb távon nem definiálhatók. A pénzügyi intézmények egy része a befolyásoló tényezők száma és változékonysága miatt még a napközbeni árfolyam változtatás jogát is fenntartja, és különböző árfolyamokat határozhatnak meg ugyanazon időpontban belül is a különböző ügyfélkörök számára.

A Legfőbb Ügyész álláspontja szerint a teljes hiteldíjmutató egyéves időszakra vetített százalékos értéket jelent, amely a tőkén felüli, a pénzügyi intézménynek a hitelviszony alapján fizetendő költség arányát mutatja meg. A teljes hiteldíjmutató megállapításának időpontját a THM rendelet pontosan nem határozza meg, de a szabályozásából következően egy 10 napos időszak áll a hitelező rendelkezésére az alkalmazott időpont kiválasztására. Mivel a teljes hiteldíjmutatót a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontja alapján a szerződésnek tartalmaznia kell, ezért a teljes hiteldíjmutató számításánál ezen 10 napos időszakon belüli devizaárfolyamot kell figyelembe venni. A perbeli szerződés során a teljes hiteldíjmutató megállapításának alapjául a hitelezők által 2006. november 13-án alkalmazott devizaárfolyamok szolgáltak. A szerződés 2006. november 14-én jött létre.

Mindezekre figyelemmel a Legfőbb Ügyész álláspontja szerint a deviza forintra átszámítása és az ebből szükségszerűen fakadó árfolyamrés nem a kölcsönszerződés költsége, ezért nem kell azt a szerződésben feltüntetni. Mindezek alapján az árfolyamrés kifejezett megjelölésének hiánya a szerződés semmisségét nem eredményezi.

A Legfőbb Ügyész szakmai véleményére tett észrevételében a felperes arra utalt, hogy egyetért a költség fogalmának, a pénzváltási szolgáltatás költségének a meghatározásával, vitatja azonban azt az álláspontot, mely szerint a pénzváltási szolgáltatásért felszámolt költség nem része a kölcsönszerződésnek. Álláspontja szerint a Hpt. 210. § (2) bekezdése, 212. § (2) bekezdése, 213. § (1) bekezdése, valamint a THM rendelet 8. § (1) bekezdése alapján a pénzváltási szolgáltatásért fizetett ellenszolgáltatást (költséget) a szerződésben fel kellett volna tüntetni, mert a pénzváltási szolgáltatást az alperesek nyújtják a felperesnek. Ugyanezt az értelmezést támasztják alá az irányelv 1. cikk (2) bekezdés d) pontjában rögzített szabályok is. Figyelemmel arra, hogy az alperesek kötelezővé tették a felperesnek a pénzváltási

szolgáltatás igénybevételét, annak költsége a kölcsönszerződés összes költségei közé tartozik.

Az alperesek a Legfőbb Ügyész szakmai véleményére tett észrevételükben elfogadták annak legfontosabb megállapításait. Hivatkoztak arra is, hogy a vonatkozó bírósági gyakorlat egyértelműen - a Legfőbb Ügyész szakmai véleményével egyezően - nem tekinti költségnek az árfolyamrést.

A Kúria a jogerős közbenső ítéletet a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül és azt kizárólag az alkalmazott jogkövetkezmény tekintetében találta jogszabálysértőnek.

Az alperesek felülvizsgálati kérelmében írtakra tekintettel a Kúriának abban a jogkérdésben kellett állást foglalnia: a perbeli lakossági, fogyasztási kölcsönszerződésben költségnek minősül-e a kétnemű devizaárfolyam (vételi és eladási árfolyam) alkalmazása során felmerülő különbözet. Amennyiben költség, annak az a jogkövetkezménye, hogy - figyelemmel a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjában foglaltakra - az árfolyamok közötti különbség %-os mértéke, vagy az árfolyamrés mértéke feltüntetésének hiánya a szerződés semmisségét eredményezi. Nem tárgya jelen felülvizsgálati eljárásnak a kétnemű árfolyam alkalmazása esetleges tisztességtelenségének megítélése, mely kérdés kapcsán a Kúria előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezett a Pfv.VII.21.247/2012. számú ügyben.

A felmerült jogkérdés megválaszolásához a Kúria rögzíti - mert ezen fogalmak tartalmát jogszabály nem adja meg -, hogy árfolyam alatt egy deviza másik devizában kifejezett értékét érti. Az árfolyam különbözet számszerűen mutatja meg adott időpontban az adott devizavételi és -eladási árfolyama közötti különbséget (pl. 8 Ft). Az árfolyamrés pedig azt fejezi ki, hogy az adott devizavételi és -eladási árfolyama az adott időpontban hány százalékkal tér el az adott deviza középárfolyamától (pl. +/- 1 %).

A jelen perben a felek nem vitatták, hogy az ugyanazon időpontban érvényesülő eladási és vételi árfolyam kizárólag a THM kiszámításakor jelent meg, értékelődött. A kölcsön folyósításakor csak a vételi árfolyamnak, míg a törlesztésekkor csak az eladási árfolyamnak volt, illetve ez utóbbinak van jelentősége. Ez azonban még nem jelenti - a később kifejtettek szerint - azt, miszerint szerződésen kívüli és így jelen jogkérdés eldöntését nem befolyásoló körülménynek kellene tekinteni, hogy a vételi és eladási árfolyam képzésekor a pénzügyi intézmény milyen mértékben tér el saját deviza középárfolyamától.

Az alperesek felülvizsgálati kérelmükben azt állították, hogy a jogerős közbenső ítélet a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) illetve c) pontjában foglaltakat sérti.

A Kúria rámutat arra, hogy a Hpt. felülvizsgálati kérelemben hivatkozott rendelkezéseit azok céljának megfelelően kell értelmezni, figyelemmel az Alaptörvény 28. cikkében foglaltakra is. A Hpt. 213. §-ának célja egyértelműen a fogyasztók védelme. A fogyasztók védelmét az indokolja, hogy ők a kölcsönt nyújtó professzionális gazdasági szereplőkhöz képest információs hátrányban vannak, a kölcsönt nyújtók intellektuális, szakmai és kommunikációs erőfölénye a kölcsönszerződés megkötésekor, illetve a jogviszony egész tartama alatt egyértelműen fennáll.

A költség fogalmát a perbeli szerződés megkötésének időpontjában jogszabály (ide értve a Ptk-t, a Hpt-t, a THM rendeletet is) egyértelműen nem határozta meg, a Hpt. egyes rendelkezései is eltérően rendelkeztek róla [pl. Hpt. 212. § (2) bekezdése, 213. § (1) bek c) pontja].

A felülvizsgálati kérelemben hivatkozott Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontja szerint kötelező a szerződésben feltüntetni az éves, százaléokban kifejezett teljes hiteldíjmutatót és a hiteldíjmutató számítása során figyelembe nem vett egyéb - esetleges - költségeket. A 213. § (1) bekezdés c) pontja a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés kötelező tartalmi elemeként sorolja fel a szerződéssel kapcsolatos összes költséget, ideértve a kamatokat, járulékokat, valamint ezek éves, százaléokban kifejezett értékét. A teljes hiteldíjmutatóban - figyelemmel a Hpt. 212. § (2) és (3) bekezdésében írtakra - az adós által a kölcsönért fizetendő terhelést kell számításba venni.

A teljes hiteldíjmutató fogalmát és számítását a perbeli szerződés megkötésekor a THM rendelet határozta meg.

A THM rendelet egyes vonatkozó rendelkezéseinek elemzése előtt a Kúria vizsgálta a THM célját, funkcióját. A THM egyik - a THM rendelet 1. § (1) bekezdésében tételesen is rögzített - funkciója az, hogy a fogyasztó a szerződés megkötése előtt az egyes pénzügyi intézmények által nyújtott termékek „árai”-t össze tudja hasonlítani. Másik funkciója - bár ennek tételes rögzítése a rendeletben elmaradt - az, hogy a jövőre nézve is tájékoztatást nyújtson arról, milyen terhek terhelik a fogyasztót, feltéve, hogy szerződésszerű teljesítésre kerül sor, és nem változnak a szerződéses feltételek (egyoldalú szerződésmódosítás lehetősége).

A THM funkciójával kapcsolatban az Európai Unió Bírósága a C-76/10. sz. Pohotovost' s. r. o. kontra Iveta Korčkovská ügyben 2010. november 16-án hozott határozatában az irányelvet értelmezve

foglalt állást. Kifejtette, miszerint a hivatkozott irányelv 4. cikke a fogyasztók tisztességtelen hitelfelvételekkel szembeni védelme érdekében írja elő, hogy a kölcsönvevő a szerződés megkötésekor rendelkezzen mindazon tényezők ismeretével, amelyek kötelezettségvállalására hatással lehetnek; hogy a fogyasztó teljes körűen megismerhesse az általa megkötött szerződés jövőbeli teljesítésével kapcsolatos feltételeket (68. pont). Az Európai Unió Bírósága szerint alapvető fontossággal bír a fogyasztónak a hitel összköltségéről - egységes matematikai képlet alapján kiszámított kamat formájában - való tájékoztatása. Egyrészről ez az információ - melyet az irányelv 3. cikke értelmében a hirdetésben fel kell tüntetni - hozzájárul a piac átláthatóságához, mivel lehetővé teszi, hogy a fogyasztó összehasonlítsa a hitelajánlatokat. Másrészről pedig lehetővé teszi a fogyasztó számára, hogy felmérje kötelezettségvállalásának terjedelmét (70. pont).

A hivatkozott irányelv nem rendelkezik külön azon kölcsönszerződésekről, amelyek esetén a kölcsön nyújtása más pénznemben történik, mint a folyósítás, illetve a törlesztés. Az irányelv megalkotásakor, módosításakor a deviza alapú hitelezés még nem volt elterjedt. Ettől függetlenül a később tömegesen, több tagállamban is alkalmazott deviza alapú kölcsönszerződésekre - így a perbeli szerződésre is - irányadó nemzeti jogszabályoknak meg kellett felelniük az irányelv rendelkezéseinek.

A THM rendelet jelen jogvita eldöntése szempontjából irányadó, a szerződés megkötésekor hatályos rendelkezései az alábbiakat tartalmazzák. A THM rendelet 8. § (1) bekezdése szerint a teljes hiteldíjmutató belső kamatláb, amely mellett az ügyfél által visszafizetendő tőke és hiteldíj egyenlő az ügyfél által a hitel folyósításáig bezárólag a kölcsönnel kapcsolatban - a (2) bekezdésben meghatározott kivételekkel - fizetett összes költséggel csökkentett hitelösszeggel. A THM számításánál az ügyfél által a pénzügyi intézménynek fizetett költségeket, valamint a harmadik személynek fizetett költségek közül az ügyfél által felajánlott fedezet értébecslésének díját és lakásépítéseknel a helyszíni szemlék díját kell figyelembe venni. A (2) bekezdés nevesíti a THM számításánál figyelembe nem vehető költségeket. A 8. § semmilyen speciális rendelkezést nem tartalmaz a deviza alapú kölcsönszerződésekre. Ugyanakkor a THM rendelet 11/B. § (1) bekezdésében akként rendelkezik a deviza alapú kölcsönök tekintetében, hogy a 10. §-ban meghatározott képleteknél az ügyfél által teljesített kifizetéseket forintban kell számításba venni, az a) pont szerint a szerződésben rögzített THM számításnál a pénzügyi intézménynél alkalmazott, a szerződés megkötését megelőző 10 napnál nem régebbi devizaárfolyam figyelembe vételével. A THM rendelet módot ad mind egynemű, mind kétnemű árfolyamok alkalmazására.

A THM rendelet értelmében, amennyiben kétnemű árfolyam kerül a szerződés szerint alkalmazásra (mint a perbeli esetben is) a THM számításakor kifejezetten az egy és ugyanazon az adott napon érvényes eladási és vételi árfolyamokat kellett figyelembe venni úgy, hogy a devizában kifejezett kölcsön összeget - a kölcsönszerződés megkötését megelőző 10 napnál nem régebbi, tetszőlegesen választott napon érvényes - vételi árfolyammal, a mindenkorai törlesztőrészleteket pedig ugyanezen az adott napon érvényes eladási árfolyammal kellett megszorozni. Ez a képletben az Ak tétel alatt jelenik meg, tehát a devizavételi és -eladási árfolyamot a THM-ben figyelembe kellett venni.

Az adott ügyben a jogerős közbenső ítélet akként foglalt állást, hogy a THM-ben az eladási és vételi árfolyam figyelembe vételre került, ezt a megállapítást a felülvizsgálati kérelem nem vitatja, így ezt a Kúria is tényként fogadta el.

A THM rendelet szerinti képletben akár egynemű, akár kétnemű árfolyamot alkalmaz a pénzügyi intézmény, az átszámítást lehetővé tevő tényezőként jelenik meg az árfolyam. A THM képletben egyéb módon az alkalmazott árfolyam, árfolyamok nem jelennek meg. A THM rendeletről magából nem következik, hogy kétnemű devizaárfolyam alkalmazásából származó különbözetet a szerződésben fel kellene tüntetni. A Kúria megítélése szerint azonban az a következtetés sem vonható le a THM rendeletről, hogy az nem lenne költség. A THM rendelet szerkezetéből arra kell következtetni, hogy a 8. § azokra a kölcsönszerződésekre vonatkozik, melyek esetén a kölcsön nyújtására, folyósítására, törlesztésére forintban kerül sor, míg ezt követően rendezi a THM rendelet a deviza alapú kölcsönszerződésekre vonatkozó szabályokat. Vagyis önmagában abból, hogy nem a 8. § tartalmazza a deviza átváltásával kapcsolatos rendelkezéseket nem következik, hogy a vételi és eladási árfolyamból származó eltérés nem költség.

A THM rendelet az előbbieken másodikként megjelölt célja, funkciója nem tud maradéktalanul érvényesülni deviza alapú kölcsönszerződések esetén. A THM nem alkalmas, nem lehet alkalmas arra, hogy annak alapján a kölcsön felvevője összegeként kiszámítsa a teljes futamidő alatt őt terhelő fizetési kötelezettségét. A forint-deviza árfolyamok alakulását illetően ugyanis a THM semmilyen előzetes tájékoztatást nem tud adni. A forint-deviza árfolyamának változása a feleken kívül álló körülmény. Ugyanakkor a vételi és eladási árfolyam közötti különbség, a banki működéshez, a belső árképzéshez kapcsolódó fogalom. Azt, hogy az árfolyamrést a pénzügyi intézmény milyen %-ban határozza meg, üzletpolitikája, üzleti érdekei és a keresleti-kínálati viszonyok befolyásolják. A perbeli tényállás szerint az árfolyamrés hosszú ideig - a THM meghatározásától egészen 2008 októberéig - változatlan mértékű volt, a deviza-középárfolyamhoz

viszonyítva +/- 0,5%. Ezt követően emelték fel a deviza-középárfolyamhoz viszonyítva +/- 1%-ra.

A felperes törlesztőrészleteit tehát - a perbeli szerződés alapján - két egymástól elkülönülő körülmény is növelhette: egyrészt az árfolyamkockázat (ez akár csökkenthette is), másrészt az árfolyamrés, amely a fogyasztó számára szükségképpen többlet terhet jelent az egynemű árfolyam alkalmazásához képest. A kétnemű, a folyósításkor vételi, a törlesztésekkor eladási árfolyamok alkalmazásából eredő teher mindenképpen a fogyasztót terheli, melyet a szerződés megkötésekor tudomásul vett és annak mértéke változatlanlanságával főszabályként jogszerűen számolhatott. A kétnemű árfolyamok alkalmazása miatt a vételi és eladási árfolyam közötti különbség az árfolyam változatlanlansága mellett is teher, az árfolyam változása - akár a forint erősödése - esetén is többletfizetési kötelezettséget eredményez a fogyasztó számára az akkori vételi árfolyammal összehasonlítva.

Tekintettel arra, hogy a Hpt. 213. §-a egyértelműen fogyasztóvédelmi célú, a fogyasztó megfelelő informáltságát célzó rendelkezés, a „költség” e jogszabályhely szerinti fogalmát objektív teleologikus módon nem a pénzügyi intézmény oldaláról, hanem a fogyasztó szempontjából kell értelmezni. Ez azt jelenti, hogy ami a fogyasztó számára fizetési kötelezettséget, terhet jelent az költség. Ezt az értelmezést támasztja alá a hivatkozott irányelv 1. cikk (2) bekezdés d) pontja is, mely szerint a fogyasztónak nyújtott hitel teljes költsége alatt mindazt a költséget kell érteni, mely a kölcsönszerződéshez közvetlenül kapcsolódik. Ezen elvárásnak felel meg a Hpt. 212. § (2) bekezdése is, amely szerint a teljes hiteldíj a kölcsönért fizetendő teljes terhelés, amely tartalmazza a kamatokat, a folyósításkori jutalékokat és minden egyéb - a kölcsön felhasználásával kapcsolatosan fizetendő - költséget. E jogszabályhely nyelvtani értelmezése alapján a kölcsönért fizetendő terhelés alatt a kamatokat, jutalékokat (járadékokat) és az egyéb költségeket kell érteni, ez utóbbi körbe tartozik a vételi és eladási árfolyam közötti eltérés mértéke is.

A fenti jogi álláspontot támasztják alá az alábbiak is. Jelen perben - szemben a Pfv.VII. 21.247/2012. számú ügyel - nem volt vitatott (a felek egyező előadást tettek e tárgyban), hogy van tényleges átváltás, vagyis, hogy a folyósításkor a pénzügyi intézmény a devizát átváltja forintra, majd a törlesztésekkor a forintot visszaváltja devizára, vagyis konverziós szolgáltatást nyújt. E kérdés megítélése tárgyában egyébként a Kúria a hivatkozott ügyben nem is tett fel kérdést az Európai Unió Bíróságának. Kérdései arra irányultak, hogy az árfolyamrés tisztességtelensége egyáltalán vizsgálható-e a bíróság által, illetve ha vizsgálható és azt tisztességtelennnek találná, a

tisztességtelen rendelkezés hogyan orvosolható. Jelen ügyben - figyelemmel a felek előadására - a Kúria tényként köteles elfogadni, hogy volt és van konverziós szolgáltatás, ennek pedig költségei vannak. A Kúria nem osztja a Legfőbb Ügyész szakmai véleményében kifejtett azon álláspontot, hogy elkülönítendő, elkülöníthető az adott szerződéses konstrukcióban a kölcsönszerződéstől a deviza forintba, illetve a forint devizára történő átváltására irányuló szerződéses megállapodás. A perbeli kölcsönszerződésnek ugyanis elválaszthatatlan része a konverzió, anélkül a kölcsönszerződés nem teljesíthető.

Azt, hogy a vételi és eladási árfolyam alkalmazásából eredő eltérés költség, nem cáfolják a jelen ügyben nem irányadó, 2010. november 27-től hatályos Hpt-nek a rendelkezései sem. A hatályos Hpt. 200/A. §-a deviza alapú lakáskölcsön esetén írja elő, hogy az átváltásra mind a folyósításkor, mind a törlesztésekkor a kölcsönt nyújtó hitelintézet által meghatározott középárfolyamon vagy az MNB hivatalos devizaárfolyamán kell, hogy sor kerüljön. A Hpt. 209. § (1) bekezdés g) pontja - visszautalva a 200/A. § szerinti árfolyamok közötti választási lehetőségre - valóban a számítási mód kifejezést használja, de mivel egynemű árfolyam alkalmazását írja elő, ezen kifejezés használatából nem lehet arra következtetni, hogy kétnemű árfolyam alkalmazásából nem keletkezik költség a fogyasztó oldalán. A Hpt. egyes rendelkezéseit 2010. november 27-i hatállyal módosító 2010. évi XCVI. tv. indokolása az 1. § kapcsán azt tartalmazza: „a devizában nyilvántartott, illetve devizában nyújtott, de forintban törlesztett hitelekhez kapcsolódó fizetések alkalmával (pénzügyi intézmény által történő folyósítás, ügyfél általi elő- vagy végtörlesztés és díjak megfizetése) az egyes devizanemek bankok által meghatározott átváltási illetve eladási árfolyamai közötti jelentős különbség miatt az ügyfeleket terhelő indokolatlanul magas költség keletkezik”.

Mindezekre tekintettel a Kúria megítélése szerint a vételi és eladási árfolyamok alkalmazásából eredő teher olyan költségnek minősül, amit a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja szerint a szerződésben fel kell tüntetni.

Álláspontja kialakítása során a Kúria figyelemmel volt arra is, hogy amennyiben a perbeli kétnemű árfolyam alkalmazásából eredő fogyasztói terhet nem tekinti költségnek, hanem számítási módnak, szerződésen kívüli tényezőnek, az azzal a következménnyel járna, hogy az I. r. alperes a piaci szabályok korlátai között szabadon, egyoldalúan módosíthatta és módosíthatja a jövőben a vételi és eladási árfolyam közötti különbséget. Egy ilyen értelmezés pedig ellentétes lenne a hivatkozott rendelkezés céljával, a fogyasztók hatékony védelmével.

A Kúria álláspontja szerint a perbeli lakossági, fogyasztási kölcsönszerződésben tételesen rögzíteni kellett volna vagy az árfolyamrés mértékét (deviza-középárfolyam +/- 0,5%), vagy a vételi és eladási árfolyam alkalmazásából eredő eltérés mértékét (1%), melytől a pénzügyi intézmény csak az egyoldalú szerződésmódosítás szabályait betartva térhetett volna el a fogyasztó hátrányára.

Bár nincs ügydöntő jelentősége, a Kúria rögzíti, miszerint nem osztja a másodfokú bíróság álláspontját a tekintetben, hogy a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja a b) pont kifejtése. A Kúria megítélése szerint az (1) bekezdés b) pontjának kifejtését a THM rendelet tartalmazza, míg az (1) bekezdés c) pontja olyan költségeket is magában foglal, melyeket a b) pont nem tartalmaz.

A másodfokú bíróság a semmisség jogkövetkezményeként egyértelműen az eredeti állapot helyreállításáról rendelkezett anélkül, hogy azt megindokolta, illetve tételes iránymutatást adott volna arról, hogyan kell az eredeti állapotot helyreállítani. Az alperesek felülvizsgálati kérelme ezen jogkövetkezmény alkalmazásának jogszerűségét vitatta. Így tehát a Kúriának abban a kérdésben is állást kellett foglalnia, hogy a perben megállapított, a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjába ütköző szerződés semmisségének mi a jogkövetkezménye.

A Hpt. 213. §-ának (1) bekezdése kizárólag arról rendelkezik, hogy az ott meghatározott feltételek bekövetkezése esetén a szerződés semmis, de hogy a semmisségnek mi a jogkövetkezménye, azt nem határozta meg. A Ptk. 1. § (1) bekezdése általános jelleggel, minden magánjogi jogviszony tekintetében kötelezővé teszi, hogy az ilyen viszonyokat szabályozó más jogszabályokat - ha eltérően nem rendelkeznek - a Ptk-val összhangban, rendelkezéseire figyelemmel kell értelmezni. A Ptk. 237. - 239. §-ai szabályozzák az érvénytelenség jogkövetkezményeit, ezért a Hpt. 213. § (1) bekezdésében írt semmisség jogkövetkezményeit is a Ptk. hivatkozott rendelkezései alapján kell megállapítani. A Ptk. szerint a szerződés semmisségének jogkövetkezménye lehet az eredeti állapot helyreállítása [237. § (1) bek.], a szerződés hatályossá nyilvánítása a határozathozatalig terjedő időre, illetve az érvénytelen szerződés érvényessé nyilvánítása, ha az érvénytelenség oka megszűntethető [237. § (2) bek.], valamint a szerződés részbeni érvénytelenségének megállapítása [239. §].

A jelen perbeli kereset benyújtását megelőzően elfogadott, az érvénytelenség jogkövetkezményeiről szóló 1/2010 (VI.28.) PK vélemény 5. pontja tételesen tartalmazza: ha az érvénytelenség oka kiküszöbölhető vagy utóbb megszűnt, a bíróság az érvénytelen szerződést a megkötésének időpontjára visszamenő hatállyal érvényessé nyilváníthatja. A szerződés érvényessé nyilvánítása egyenrangú lehetőség az eredeti állapot helyreállításával. Ha

mindkettő alkalmazható lenne, akkor a bíróság mérlegelési jogkörébe tartozik annak eldöntése, hogy az érvénytelenség melyik jogkövetkezményét alkalmazza. A PK vélemény az addigra már kialakult joggyakorlatot rögzíti. Már a BH 1991. 63. szám alatt közzétett eseti döntésében rögzítette a Legfelsőbb Bíróság, hogy az érvénytelenségi ok kiküszöbölésével a szerződés érvényessé nyilvánítása egyenrangú lehetőség az eredeti állapot helyreállításával. Ugyanezt a megállapítást tartalmazzák például a BH 1998. 226. számú, illetve a BH 2001. 473. számú eseti döntésekben kifejtettek. Egyértelműen rögzíthető tehát, hogy az irányadó joggyakorlat már a perbeli szerződés megkötésekor egyenrangú lehetőségnek tekintette a szerződés érvényessé nyilvánítását az eredeti állapot helyreállításával.

Az 1/2010 (VI.28.) PK vélemény 7. pontja rögzíti, hogy a bíróság a fél által kért jogkövetkezmény helyett az érvénytelenség más jogkövetkezményét is alkalmazhatja, nem alkalmazhat azonban olyan megoldást, amely ellen valamennyi fél tiltakozik. Az érvényessé nyilvánítással szemben ilyenként értékelhető nyilatkozatot az eljárás során egyik fél sem tett. A perben tehát nem volt eljárásjogi akadálya, hogy a bíróság megvizsgálja, a semmisség egyenrangú jogkövetkezményei közül melyik jogkövetkezményt kell alkalmazni.

A hivatkozott PK vélemény 5. pontjának indokolása tételesen tartalmazza: „a bírói gyakorlat odáig is eljutott, hogy ha mindkét lehetőség alkalmazható, a bíróságnak azt kell elsősorban vizsgálnia, hogy van-e mód a szerződés érvényessé tételére és amennyiben annak a jogi feltételei fennállnak a szerződés hibáját orvosolja”. Ez pedig azt jelenti, hogy először azt szükséges mérlegelni, miszerint az érvénytelenség oka célszerűen kiküszöbölhető-e, és ha arra a meggyőződésre jut a bíróság, hogy nem, csak akkor lehet az eredeti állapot helyreállítása lehetőségét vizsgálni. Az érvényessé nyilvánítás mindig a bíróság ex tunc hatályú konstitutív döntése.

Jelen perben a szerződés érvénytelenségének oka a korábban kifejtettek szerint az, hogy a szerződés tételesen, százalékos mértékben megjelölve nem tartalmazza az árfolyamrés vagy a vételi és eladási árfolyam egymástól való eltérésének mértékét. Ez az érvénytelenségi ok azonban kiküszöbölhető, vagyis a szerződés hibája orvosolható, így a Kúria az eredeti állapot helyreállíthatóságának kérdését nem vizsgálta.

Az érvénytelenségi ok az adott tényállás mellett a fogyasztó nem megfelelő formában történt tájékoztatása egy, a fizetési kötelezettségeire kiható, bár az összfizetési kötelezettséghez viszonyítottan egyértelműen nem jelentős költségről. Ugyanakkor megállapítható, hogy az árfolyamrés mértéke a szerződésben szereplő

THM-ben ténylegesen értékelésre került. A felperes pedig az I. r. alperes által alkalmazott árfolyamrés mértékéről az I. r. alperes által közzétett nyilvános adatokból tájékozódhatott. A THM kiszámításakor, a szerződés megkötésekor, a folyósításkor, a törlesztések kezdeti szakaszában egészen 2008 októberéig az árfolyamrés mértéke a deviza-középárfolyam +/- 0,5 % volt. Lényegében az érvénytelen szerződés érvényessé nyilvánítása során a Kúriának az adott tényállás mellett nem volt más feladata, mint az, hogy a THM kiszámításakor, illetve a szerződés megkötésekor irányadó árfolyamrés mértékét vagy a vételi és eladási árfolyam közötti eltérés mértékét kifejezetten is a szerződés részévé tegye. Az adott tényállás mellett úgy lehet tekinteni, hogy a szerződéses konszenzus e vonatkozásban fenn is állt a felek között a szerződéskötés időpontjában. Amennyiben a szerződés időtartama alatt az árfolyamrés, a vételi és eladási árfolyam közötti eltérés nem változott volna, egyéb jogkövetkezménye a szerződés perbeli „formainak” tekinthető hiányosságának nem lenne, mint az érvénytelenségi ok kiküszöbölése, vagyis annak ítélettel történő rögzítése, hogy az árfolyamrés a deviza-középárfolyam +/- 0,5%, a vételi és az eladási árfolyamok közötti különbözet 1%. Jelen ügyben azonban ismert, hogy a fenti mértékű árfolyamrés helyett az I. r. alperes +/- 1% árfolyamrést alkalmazott 2008 októberétől anélkül, hogy adat merült volna fel arra, hogy az egyoldalú szerződésmódosításra irányadó szabályokat figyelembe vette volna. Tehát az érvénytelen szerződés érvényessé nyilvánításának a peres felek között elszámolási jogkövetkezménye is lehet.

A Kúria a fent kifejtettekre tekintettel a Pp. 275. § (3) és (4) bekezdése alkalmazásával a rendelkező részben írtak szerint rendelkezett az érvénytelenség okának megszüntetéséről és a szerződés érvényessé nyilvánításáról.

Az elsőfokú bíróságnak a folytatódó eljárásban azt kell vizsgálnia, hogy a közbenső ítéletben rögzített árfolyameltéréshez, árfolyamréshez képest az alperesek 2008 októberétől kezdődően ténylegesen érvényesítették-e a felperessel szemben a megemelt árfolyamrést, árfolyameltérést, ha igen, annak volt-e jogszerű, a szerződésben rögzített oka, és ha volt, a módosítást a vonatkozó jogszabályoknak megfelelően hajtotta-e végre az I.r. alperes. Az elsőfokú bíróságnak rendelkeznie kell azon összegek visszafizetéséről, elszámolásáról a felperes javára, melyeknél igazolhatóan nem jogszerűen 1%-ot meghaladó devizavételi és -eladási árfolyam különbözettel számolták el a felperes által megfizetett törlesztőrészleteket.

A Kúria előírja a folytatódó eljárásban annak vizsgálatát is, hogy a jogerős közbenső ítéletben rögzített 215.999 Ft, melyet a felperes a közbenső ítélet megállapítása szerint nem kapott kézhez, miből adódik, az költségnek tekinthető-e, ha igen, volt-e a

szerződésben rögzített jogalapja annak, hogy az adott összeget a felperes nem kapta meg. Amennyiben költségnek tekintendő és nem volt szerződéses alapja, az elszámolás körében ezen összegre is figyelemmel kell lenni.

Az alperesek felülvizsgálati kérelme csak részben vezetett eredményre, ezért a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán irányadó Pp. 81. § (1) bekezdésében foglaltak alkalmazásával a Kúria akként döntött, hogy a felülvizsgálati eljárásban felmerült költségeiket a felek maguk kötelesek viselni.

Budapest, 2013. július 4.

Dr. Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke, Dr. Osztovits András sk. előadó-bíró, Dr. Csőke Andrea sk. bíró, Dr. Pethőné dr. Kovács Ágnes sk. bíró, Dr. Török Judit sk. bíró